

Nederlandse aannemers gebroederlijk aan de slag tijdens wereldrecordpoging toplaagrenovatie

'The Dutch Method' wordt veel gebruikt in Engeland, maar verdient ook meer aandacht in Nederland

Op 25 april 2013 zal een aantal Nederlandse aannemers tijdens de vijfde Demodag Sportvelden een poging doen om een scherpe tijd neer te zetten voor een complete toplaagrenovatie via de zogenaamde 'Dutch Method'. Doel van de recordpoging is om deze methode wat breder bekend te maken onder Nederlandse fieldmanagers. We stellen de werkwijze, voor zover nog onbekend, aan u voor.

Auteur: Santi Raats

Ko Rodenburg, voormalig sportveldbeheerder bij de gemeente Rotterdam, is de uitvinder van de inmiddels wereldberoemde maaifreesmachine Field Top Maker. In 2004 werd het belang van deze machine voor de strijd tegen straatgras al ingezien door de Engelsen. In een onderzoeksperiode van drie jaar werd de machine van Nederlandse bodem onder de loep genomen door het Engelse Sports Turf Research Institute (STRI) in samenwerking met Koro, producent GKB Machines, de toenmalige importeur Pols en het Britse Campey Turfcare. Een van de partners in deze samenwerking was de Engelse Football Association. Dat zegt genoeg over de importantie van de onderzoeken. Traditioneel werd in de strijd tegen straatgras de oppervlakte zo schoon mogelijk gemaakt met mechanische en chemische maatregelen, alvorens de gewenste soort werd ingezaaid. Het aantal toegelaten herbiciden werd in die periode al steeds lager en de selectieve herbiciden die andere grassoorten ongemoeid laten, waren zeldzaam.

Onderzoekresultaten

De onderzoekresultaten logen er niet om: door bewerking met de Field Top Maker werd straatgras teruggedrongen van dertig procent naar vijf procent aan het eind van het seizoen, met de diepe bewerking van de machine zelfs naar twee procent. Opzienbarend, want traditioneel frezen had nooit meer opgeleverd dan dertig procent straatgras aan het einde van het seizoen. Ook bezaten de bewerkte velddelen een hogere hardheid, stuitwaarde en betere tractie (grip) door een goede opbouw van organisch materiaal in de oppervlakte van het veld.

Ko Rodenburg: 'De kwaliteit van de grasmat wordt in hoge mate bepaald door het percentage aanwezig straatgras. Straatgras wortelt ondiep en houdt het vocht in de bovenste centimeters vast. Het groeipunt van straatgras ligt ongeveer 1 centimeter hoger dan het groeipunt van grassoorten zoals Engels raai. Hierdoor is het mogelijk met de zeer vlak werkende Field Top Maker het straat-

The Dutch Method

Toplaagrenovatie volgens de Dutch Method is een manier om een sportveld te prepareren waarbij optimaal gekoerst wordt op een toplaag die optimaal vrij is van straatgras- en andere onkruiden. Dat wordt gedaan door een toplaag af te frezen tot onder het groeipunt van het straatgras. Dit zal verdwijnen, terwijl andere 'goede' grassen op peil zullen blijven. Deze bewerking wordt vaak gecombineerd door dresen of recycling dresen en het doorzaaien van het veld.

gras af te frezen terwijl de paars-/purperkleurige groeipunten van bijvoorbeeld Engels raai blijven staan (zie foto). De machine bestrijdt ook onkruid en freest eventueel aanwezig vilt en/of ander organisch materiaal over de volle werkbreedte af; dit zorgt niet alleen voor beluchting, maar bevordert ook de waterafvoer. Afhankelijk van de kwaliteit van de toplaag kun je, door het verwijderen van vilt en/of ander organisch materiaal, besparen

Bart van Wijlen

op verschralingszand. De machine werkt egaliserend door zijn nauwkeurige, vlakke werking, waardoor je kunt besparen op de aanschaf van dressgrond om bespelingschade op te heffen en soms zelfs een volledige renovatie kunt uitstellen. Om de werkwijze compleet te maken, kun je na de Field Top Maker-bewerking het veld met de recyclingdresser bewerken. De combinatie van uitfrezen en meskouter-bewerken van deze machine zorgen voor een homogene toplaag en perfecte beluchting. Verschraling kan eveneens plaatsvinden. De bewerking graaft eventueel sturende lagen door en creëert de juiste door-/inzaaiomstandigheden.'

Dutch Method

De Field Top Maker is inmiddels niet meer weg te denken bij de allerbeste fieldmanagers in de UK. Zij zetten de machine in een proces waarbij de Field Top Maker/Combinator de toplaag freest. Daarna kijkt men of een veld bezanding nodig heeft. Indien niet verschraald hoeft te worden, bewerkt men het veld met de Recycling Dresser of Eco Dresser. Het opgewerkte zand sleept men tot slot over het veld, voordat men doorzaait. Wij noemen de fieldmanagementtechniek de 'Dutch Method' omdat het feitelijk een Nederlandse techniek betreft, die weliswaar in Engeland veel vaker wordt toegepast, maar waar wij als Nederlands fieldmanager ook wat vaker naar zouden moeten kijken. Formeel is overigens geen sprake van een echte toplaag renovatie, omdat hiervoor een laag van 10 of 15 centimeter moet worden bewerkt. Bij deze methode gaat het slecht om enkele centimeters.

Jan Willem Kraaijeveld

WK Toplaagrenovatie

De deelnemende partijen op het WK toplaagrenovatie, onder andere Verschoor, Bras Fijnaart, B.A.S. Begeleiding en Advies Sportterreinen, Van Wijlen Cultuurtechniek, GKB Machines en de gemeente Amsterdam, gebruiken in hun werk ook deze Dutch Method. Zij reserveren hiervoor tijd, machines en met name slimheid. Andere deelnemende partijen zijn DCM, Advanta en Frapoma, die respectievelijk meststoffen, graszaden en bemestingskarretjes beschikbaar stellen. Normaal gesproken neemt de complete bewerking van een veld meerdere dagen in beslag, maar tijdens de Demodag Sportvelden zullen meerdere bewerkingen gecombineerd worden, waardoor alles in een halve dag gerealiseerd kan worden.

Grond hergebruiken in plaats van storten
Bart van Wijlen van Van Wijlen Cultuurtechniek: 'Wij werken met een Field Top Maker en een Koro Recycling Dresser uit de eerste serie. Al een hele poos dus! Wij werken meestal op zandgronden en hoeven dus niet vaak te bezanden. Wij doen mee omdat het belangrijk is om dit concept goed in de markt te zetten. In Engeland wordt de methode veel toegepast, maar dat gebeurt daar met name op hoger niveau. Voor de breedtesport wordt deze minder toegepast. De Dutch Method wordt gezien als een kostbare methode, maar gemeenten kunnen hiermee ook geld besparen in veldrenovatie. Ik vraag me namelijk af of het altijd nodig is om een veld na tien jaar traditioneel te renoveren. Als de afwatering, het profiel en de vlakheid nog goed zijn, zou men deze met de Field Top Maker kunnen laten behandelen en

Bertus Carelse

dus tegen geringe kosten weer een goede grasmat kunnen krijgen. Dan hoeft je niet alles op zijn kop te zetten en dan heeft het veld ook niet de langere rustperiode nodig die geldt bij een renovatie. Er heersen ook de nodige misverstanden: de afvoer van materiaal naar de stort zou de bewerking met de Field Top Maker kostbaar maken. Maar er zijn tegenwoordig allerhande methoden om materiaal te hergebruiken. Zo kun je aan de hand van de bodemkwaliteitskaart de grond die vrijkomt, bewerken en hergebruiken.'

Kansen voor de markt

Jan-Willem Kraaijeveld van GKB Machines produceert al geruime tijd machines die hetzelfde kunnen als de oorspronkelijke Koro-machines, alleen onder een eigen naam en typeaanduiding. De Field Top Maker heet bij GKB de Combinator en de Eco Dresser staat gelijk aan de Recycling Dresser. Kraaijeveld: 'De 'Dutch Method' wordt al redelijk vaak toegepast. Soms staat de bewerking met een maaifrezer al voorgeschreven in bestekken. In Nederland rijden in totaal zo'n veertig tot vijftig machines rond. Het is een belangrijke bewerking. Het is bekend dat als je na een eerste "schoonmaakbeurt" van je veld de Dutch Method een jaar overslaat, je dan acht procent straatgras hebt aan het einde van dat seizoen. Als je het een tweede jaar overslaat, eindigt je met 25 procent straatgras. Nog langer wachten betekent helemaal opnieuw beginnen. Het is dus het beste om ieder jaar het veld 'af te scheren' en, indien nodig, te dresen. Rotterdam behandelt standaard al haar velden met de Dutch Method. Er is dus wel degelijk animo bij gemeenten voor deze manier van bewerken. Of de methode op grotere

Gerrit de Koe

schaal aanslaat, hangt ook af van wat voor kwaliteit veld je wilt hebben.'

Goed onderhoud is cruciaal

Bertus Carelse, Fieldmanager of the Year 2013 en sportveldbeheerder bij B.A.S. Begeleiding en Advies Sportterreinen: 'Werken met de Field Top Maker of Combinator is een veel betere manier van topplagbewerking dan verticuteren. Doordat je heel kort scheert, wordt niet alleen het oude gras eruit gehaald en worden de graswortels doorgesneden om ze te stimuleren in de groei, maar worden tevens alle oneffenheden zoals speelschade en kuiltjes verwijderd. Voor dressen heb je aan een kuub grond meer dan genoeg. Tenminste, als je altijd goed onderhoud hebt gepleegd door herstellen van speelschade en beluchten. Daarna is het alleen nog een kwestie van doorzaaien, en klaar is Kees. Op zich zullen wij de strijd tegen straatgras nooit helemaal winnen. Het zal er altijd zijn door snelle kieming. Wellicht is het de taak van de veredelaars om ervoor te zorgen dat straatgras sterk wordt. De Dutch Method is milieuvriendelijk. De kansen voor de markt voor wat betreft deze methode hangt af van of men er geld voor over heeft om deze bewerking vaker in te zetten.'

Arwin Verschoor, Verschoor Groen en Recreatie: 'Veel mensen liggen de link niet tussen onderhoudskosten en speeluren op een veld. Tevens wordt er vaak een vergelijk van natuurgras en kunstgras gemaakt. Hier kunnen we alleen nog veel van leren. The Dutch Method zoals de Engelsen het noemen heeft veel goeds gebracht in het onderhoud van speelvelden. De Field Top Maker zoals hij geïntroduceerd werd begin 2000 in Engeland heeft natuurgras naar een hoger

Ko Rodenburg

niveau getild. Er wordt in Nederland vaak gesproken over freesmaaien of 1 cm, mogelijk 2 cm, verwijderen van de top zoals in bestekken omschreven. Ook bewerkingen zoals verticuteren en topdressen worden met deze bewerking geassocieerd. Niets is minder waar: alle bewerkingen hebben te maken met het zogenaamde 'surface hygiene', oftewel het schoon houden van de topplag. Om goed gras en de juiste grassoorten te laten groeien is het van noodzaak de topplag schoon te houden. Het leren herkennen van het groeipunt van de gewenste plant is hierbij ook belangrijk om de machine juist af te stellen. Doen we dit alles juist, dan kunnen we met de Field Top Maker veel bereiken. Wat kunnen we er allemaal mee bereiken: meer speeluren op bestaande velden, lagere dagelijkse herstellkosten door stabiele velden, minder onkruiden in de velden. Ons bedrijf komt nu uit met de nieuwe Field Top Maker, waarmee we echt naar een nog hogere capaciteit gaan.'

Meer capaciteit uit natuurgras ipv overgaan op kunstgras

Martijn Corstiaensen, Bras Fijnaart: 'We doen mee aan de wereldrecordpoging topplagrenoveren omdat het een leuk initiatief is, om een bepaalde manier van groot onderhoud te laten zien aan de bezoekers van deze dag en ook omdat het leuk is om te laten zien dat we samenwerken met verschillende bedrijven uit de branche tijdens een topplagrenovatie. De methode is zo goed omdat die het straatgras en de aanwezige viltlaag verwijdert en daardoor het veld volledig opschoont. Het veld wordt weer vlak, wortels blijven zitten wat zorgt voor een stabiele ondergrond, er wordt lucht in de topplag gebracht en

Gerrit Klop

er hoeft geen dressgrond aangevoerd te worden voor het egaliseren van de topplag (Eco Dresser/ Recycling Dresser). Indien nodig, kan voor het zaaien nog verschaald en bemest worden. Je creëert een mooi zaaibed voor de nieuwe grasmat. Het is een goede methode om de hoge kwaliteit te verkrijgen of te behouden die de gebruikers eisen. Door op de juiste manier groot onderhoud uit te voeren is het mogelijk een natuurgrasveld meer te bespelen, een hogere bespelingcapaciteit te verkrijgen. Kijk eerst eens of er door een andere manier van onderhoud misschien meer capaciteit behaald kan worden op een natuurgrasveld, voordat er domweg voor de aanleg van een kunstgrasveld gekozen gaat worden. Er moet bij deze methode wel een afzet voor de vrijkomende grond (gras) zijn. Dit gras kan gecomposteerd worden en door een vermenging met zand eventueel weer als dressgrond gebruikt worden.'

Inzet bij standaardrenovatie in UK

Richard Campey, Campey Turfcare: 'Hier in de UK wordt de Field Top Maker elk jaar ingezet als onderdeel van de standaardrenovatie. Dit gebeurt op alle niveaus, van de topclubs tot de kleine dorpscricketclubs. Aannemers gebruiken de machine nu ook om tees vlak te maken en om straatgras uit greens en fairways te verwijderen. Belangrijk in deze bewerking is dat het oppervlak weer wordt "schoongemaakt" van vilt en straatgras voordat er wordt ingezaaid. Dat gebeurt door een laag van 3 tot 4 cm af te frezen. Daarna kun je de machine instellen op 4 tot 5 mm, om het organisch materiaal te verwijderen dat zich opbouwt door het seizoen heen. Voorbeelden van de grasprofessionals die met de Field Top Maker werken en allemaal de top heb-

Richard Campey

ben bereikt, zijn onder andere MUFC, AELTC Wimbledon, Singapore Turf Club, Real Madrid, Arsenal, Lord's Cricket Mission Hills GC China, FC Dubai City en Maryland Soccer Complex USA. De nieuwe grasvariëteiten krijgen ook de kans om op te komen in plaats van weggedrongen te worden door het straatgras.'

Door-/inzaaien

Ook graszaadbedrijf Limagrain/Advanta ondersteunt de recordpoging topplaagrenovatie op de vijfde demodag sportvelden. Dit kweekbedrijf lanceerde in nauwe samenwerking met Ko Rodenburg al in 2006 een speciaal doorzaaicconcept rondom deze renovatieformule. Commercieel manager Job Steunenberg:

Job Steunenberg, Limagrain.

Arwin Verschoor, Verschoor Groen en recreatie.

'Sindsdien wordt de "kaasschaafmethode" in de praktijk veelvuldig toegepast door fieldmanagers. Aan de hand van ons gezamenlijk geformuleerde 8-stappenplan hebben vele voetbalvelden een nieuwe grasmat gekregen. Snel, effectief en efficiënt is deze renovatieformule ook de oplossing als het gaat om straatgrasbestrijding. Indien op de juiste manier uitgevoerd, kan het aandeel straatgras op probleemvelden teruggebracht worden tot minder dan 5 tot 10 procent. Bijkomend voordeel van de bewerking met de Field Top maker is dat de top laag van het veld niet verstoord wordt en er na de behandeling weer vlak bij ligt. Limagrain/Advanta wil vanuit haar expertise en grote betrokkenheid graag zijn steentje bijdragen aan de recordpoging rond de top laagre-

Martijn Corstiaensen, Bras Fijnaart.

novatie. Voor de inzaai van het betreffende veld gebruiken we daarom het supersnelle doorzaaimengsel Recover 3 met Headstart Gold-coating. Dit voorziet binnen 6 tot 8 weken in een bespeelbaar veld. De Dutch Method is een uitgelezen manier om sportvelden tegen relatief lage kosten weer in een mum van tijd gebruiksklaar te hebben. 'Wij zijn als grassenspecialist van mening dat de fieldmanager met dergelijke technieken én hoogwaardig uitgangsmateriaal professionele sportvelden moet kunnen blijven realiseren. We hebben dus alle vertrouwen in een goede afloop van de recordpoging', zo besluit Steunenberg. Gerrit Klop van DCM is als meststoffenexpert bij de recordpoging betrokken: 'Naast alle goede dingen van de methode is het nadeel dat er ook voedings- en organische stoffen uit de top laag verdwijnen. Ook het bodemleven in de vorm van bacteriën en andere organismen krijgen hierdoor een flinke klap. En juist dit bodemleven is zeer belangrijk, omdat het gras- en wortelresten kan omzetten in humus en voedingsstoffen voor de grasplant. Een rijk bodemleven zorgt voor de juiste lucht- en waterhuishouding en kan daardoor op een natuurlijke manier verdichting in de top laag tegengaan.' In de visie van Klop zijn de producten van DCM de juiste manier om dit weer op niveau te brengen. De DCM Micromix zorgt niet alleen voor activatie van het bodemleven maar tevens brengt het de sporen elementen terug op het juiste niveau. De belangrijkste sporenelementen koper, borium, mangaan, ijzer, molybdeen en zink zijn in de vorm van EDTA- en EDDHA-chelaten toegevoegd. Hierdoor zijn deze sporenelementen ook bij een hoge pH zeer goed opneembaar voor de grasplant. Voor de hoofdvoedingselementen stikstof, fosfaat, kalium, magnesium en zwavel wordt gezorgd door de toediening van DCM Start (18-3-3-+2 MgO). Nieuw ingezaaide velden vragen veel stikstof voor de groei en direct opneembaar fosfaat voor de zetting en beworteling. DCM Start past perfect omdat een deel van de stikstof en fosfaat snel vrijkomt en het overige deel gedurende een periode van minimaal 100 dagen.